

Naar Kortrijk en verder.

Toen we buiten kwamen was het gevecht in de lucht geëindigd. De zon had overwonnen, de banen waren geveegd en blauw van zomerblijheid.

Wij togen den Kluisberg op naar Quaremont, een eindeloozen, langen weg naar de hoogte. Halverwege kruipt een, met stroo geladen, wagen de baan op, getrokken door vier sterke, Vlaandersche paarden. De wagen is één rijdende stroomijt van reusachtige afmetingen die de gansche breedte van de straat verspert, van boom tot boom. Er kan zelfs geen lantaarnman, met zijn brandend sponske, meer langsheen. De Daimler moet «stapvoets», lijdzaam achterna. Nu toont de machine haar volle kracht. In tweede snelheid kruipt zij achter den gouden berg, knorrend, brommend omhoog en ontwikkelt haar taai weerstandsvermogen.

Eindelijk geraakten de vier vurige, dampende rossen, met gloeiende, trillende neusgaten en wapperende manen den platliggenden weg op den kam van den berg. De boer nam zijn grooten strooien hoed van het hoofd en groette vriendelijk. Het was een man met gebruint gelaat en diepe kerven in den hals. Zijn blauwe oogen kijken ons openhartig aan. Hij laat zijn paarden wat uitblazen en droogt het zweet, dat in groote droppels op zijn voorhoofd perelt, met de lange mouw van zijn gilet af.

Wij knikken den braven man hartelijk toe, roepen hem goeden dag en draaien links af.

In 't Noorden liggen de bergen van Ingoyghem en Tieghem nijgend naar het dal der Leie. Wij zien hun zware koppen profileeren tegen ijswolken welke aan den einder in 't zonnelicht blikkeren.

— Laat ons rechts afdraaien, over Ingoyghem ! zei ik.

Maar Edouard schudt het hoofd en vraagt me :

— Weet ge 't nog toen wij den braven pastor van te lande naar zijn graf brachten, hoe we dan gesukkeld hebben op dien kapot geschoten weg van Ingoyghem. 't Was deerlijker dan te Deerlijk. In een der putten heb ik dan nog een nagel in een der banden gekregen, groot genoeg om O.-L. Heer aan 't kruis te nagelen. Onze vriend Maurits Sabbe heeft er een bronchiet opgelopen die zijn dagen in gevaar bracht. Ik rijd nog liever langs Leuven rond dan langs dien calvarieberg.

Tegen deze taal is niets op te merken. Spijtig ! Wij hadden zoo gaarne een groet gebracht aan 't Lysternest van Streuvels en aan 't graf, onder den grooten esch, vlak naast den straatweg en onder den dorpstoren, waar wij Hugo Verriest hadden ter ruste gelegd.

*
* *
*

Wij snellen op de hooge vlakke. Rechts hebben wij de vallei der Leie, links deze der Schelde.

Leie en Schelde ! Daar tusschen in woedden, in October 1918, voor de brave bevolking ontzettende uren. Ronse, Avelghem, Ingoyghem, Tieghem hebben toen harde dagen van beproeving, van lijden, van oorlogswee gekend.

Avelghem, wiens toren wij in de verte zien, zwaar en tragisch als een machtige romp ten hooge schietend, was een dorp van 4000 zielen. De bevolking had in October 1918 gejubeld om 't vertrek der Duitschers, om de komst der bondgenooten. Nu ging de oorlog stop gezet worden en een einde komen aan 't ijselijk bloedvergieten. In stille avonden had men geruchten vernomen, aangevaaid over verre bergen en dalen, als de voorboden der verlossing. En toen men zich gereed maakte om den Koning en het leger te vieren, lichtten plots, van af den Kluisberg, gele vlammen en hoorde men den grond beven onder het inslaan der bommen. Iedereen vluchtte naar den kelder, zocht beschutting in den grond. Bij den brouwer Hippolyte De Prost zaten vier-en-veertig burgers bijeen.

De Duitschers bombardeerden de overgangen der Schelde. Al de bergen in te ronde werden met mitraille overgoten. Maar de Duitschers, hoewel ze wisten dat te Avelghem slechts een weerlooze bevolking achterbleef, overdonderden met gasbommen het bloeiend dorp. Een ervan schoot neer bij den brouwer, brak den regenput in brokken en sloeg een gat in den keldermuur. Een gele mist verspreidde zich in de onderaardsche schuilplaats. Een gedreun van duizend donders weerklonk. De dood beet in de donkerte en wien hij niet dadelijk vatten kon, overstroomde hij met zijn verpestenden adem.

Stikgas op weerlooze lieden. Het scheurde de keel, vulde de longen. Men hoorde gehuil, gejammer, gekreun, kuchen en hoesten. Men liep naar boven, naar licht en lucht ; men vluchtte in radeloozen angst over Wevelghem naar Kortrijk. Van de vier en vijftig zijn er negen en veertig omgekomen in den kelder of in een ziekenhuis der stad. De brouwer zelf en zijn vrouw en kinderen kwamen jammerlijk om.

Ik zag het doodsbeeldeke en las :
Troostend aandenken van

Hippolyte De Prost, oud 61 jaar,
Gertrude Dessein (zijn huisvrouw), oud 57 jaar,
Antoinette De Prost, oud 19 jaar,
Clara De Prost, oud 18 jaar.

Gestorven te Kortrijk, op 31 October 1918.

En daaronder de zoo passende woorden van Jeremias III 21 :

« Een stem werd gehoord op de wegen, geween en gehuil van kinderen... »

Zoo werden hier vele huisgezinnen uitgeroeid die, den dag te voren, vol blijde hoop waren op betere dagen, die reeds de klanken der zegelok hadden vernomen en zich bereid maakten tot het vieren der viktorie !

In het gesticht der Zusters waren de ouderlingen ook naar de kelders gevluht, maar de dood weet zijn slachtoffers overal te vinden. Ook bij de oudjes vloog een gasbom door den wand en vele vonden een geweldig einde.

Op 't gehucht Rogge zaten 18 personen in één kelder. Een bom treft het huis. Acht dooden, waaronder verscheidene kinderen.

Avelghem, tot nu toe gespaard, ondergaat het bitter lot van den oorlog. In ieder huis zou men weldra iemand beweenen.

De kerk wordt getroffen, de toren spuwt zijn ingewanden ver weg, de vensters worden ingerameid, de gewelven dreunen naar beneden, de muren worden door bom en vuur geroosterd.

We staan er op dit oogenblik vlak voor. 't Is een grootsch, indrukwekkend puin. Een vloek tegen oorlog en barbaarsheid.

We gaan een herberg binnen, koopen eenige kaarten die ons een beeld geven van de vernieling en hierdoor krijgen wij een juister overzicht van de uitgebreidheid der alstoen aangebrachte vernieling.

De menschen spreken nog van het oorlogswee en een moederke zegt :

— Al werd ik duust jaar, ik en vergete 't nooit !

Alvorens we van hier gaan, stippen we terloops aan dat Stijn Streuvels te Avelghem werd geboren.

Wij verlaten het sombere dorp. Het was in onzen blijden tocht een donkere plek. We zien de wonde die nog langzaam bloedt, zoo wreed en doelloos geslagen.

Een tros fabrieksschouwen duidt ons Wevelghem aan, een nijverig dorp, dat tijdens den aftocht van het Duitsche leger ook in den drang kwam.

Ginder verre klimmen de Kortrijksche torens in het licht der ondergaande zon en we rieken de reuken der Golden River, de Leie, de bron van welvaart en van stank voor deze streek.

Maar we zijn nog niet in de stad van Guido Gezelle en op den Kouter van Groeninghe.

Nog een paar ontroeringen, die we meemaakten, besloten op waardige wijze dezen afgewisselden dag.

Voor ons rijdt een motocyclist. Op zijn rug heeft hij, in een bruin papier, een pak vastgesjord, dat met den rit over de ongelijke kal-seiden over en weer botst.

Hij rijdt te midden van den steenweg, rechtdoor, met een wonderbare juistheid. We krijgen hem op drie honderd meter in de gaten en daar de baan vrij is loopen wij zeventig in 't uur. Edouard laat zijn claxon brullen ter eerste verwittiging, om een beetje plaats. De man kijkt om, brengt de linkerhand aan zijn pak en rijdt middenweegs door. Wij zijn thans op twee honderd, honderd, vijftig meter naderbij gekomen en regelen onze snelheid op die van den motorcycle, veertig in 't uur. Edouard blaast als een wildeman, hij kan niet bezijden afsteken, de weg is slijkerig en smal en de steenweg breed genoeg voor ons beiden. Hahou! hahou! hahou! hou! hou! hououou! brult de Daimler. De cynieker, voor ons, kijkt telkenmale om en werpt, met een nerveuzen tik, steeds het pak te midden van zijn rug. Wij zijn hem tot tien meter genaderd. Ik zie een oogenblik het gelaat van den omkijkende. Een groote bril dekt de oogen, een klein zwart snorreke « à la Charlot » plekt onder zijn grooten neus, zijn kaken bibberen onder den rit, maar hij wijkt geen oogenblik naar rechts af, integendeel, hij nadert nog meer den linkschen kant.

— Wat is de man van zin? hoor ik achter in het rijtuig vragen.

— Een zelfmoord! zegt Edouard. Neen, manneke, dat pakt bij mij niet.

Met een draai aan het stuur ploegen wij den slijkweg in. Het rijtuig kraakt, de wielen zuigen. Wij hooren door 't geopend raam het hoesten en ontploffen van den versleten motor van den motocyclist. De man rijdt vlak naast ons, links op den weg, bijna tegen het rechtsche spatblad. De kaakbeenderen van Edouard schuiven zenuwachtig op en neer als bij iemand die op een harde boon bijt; plots ontsnapt de woede van dezen altijd kalme in een geweldig Brusselsch woord dat als een steen geworpen wordt in het oor van den moedwiligaard:

— Ajuin!

We rijden terug op den straatweg. Edouard schiet in een grooten lach uit. Het is als een orkaan die zich ontlast, en het doet ons allen meelachen. We zien om. Nu rijdt de man rechts. Jammer dat ik er niet aan dacht het nummer van zijn motor op te nemen om het in een kaderke te hangen.

Een weinig voor het inrijden van Kortrijk zien we den weg versperd. Een wagen, geladen met reuzengroote katoenbalen, een vracht voor vier paarden, staat dwars over de kalseide. Twee muilezels weigeren de vracht voort te sleepen. Ze steigeren en staan schuin van den wagen die achteruit gedreven wordt. Zweep en vloeken helpen den voerman geen zier vooruit. Iedere slag vergroot den angst en de woede der arme dieren. Hun ooren liggen plat in den nek. De derde muilezel op den bok kettert en slaat onophoudelijk. 't Is een echte bruut. De mosterd schiet me in den neus. Wij houden op vijf meter van den wagen stil. De voerman ziet ons en

we krijgen ook een vriendelijk woord. Tezelfdertijd geeft hij den rechtsten muilezel een slag met den steel der zweep dat zijn schonken kraken en het beest schichtig en vol vreeze doet achteruitspringen. Hou ! huilt het dier. Hou ! Het slaat met de achterpooten tegen den bak van den bok.

Het is deerlijk om aan te zien. Arme, arme dieren, zoo'n vracht, zoo'n woestaard ! Bestaan er dan toch geen reglementen die de vrachten regelen ? Mag men een dier overladen ?

Ik heb de kruk van de deur in de hand, bereid om de dieren bij te springen, den bruoit neer te slaan, heel de wereld neer te slaan, zoo kookt het in mij. Met ons vijven hebben we één kreet van deernis uitgestooten en van afkeuring.

Op dit oogenblik komt iemand uit het samengetroste volk, een werkman met goede oogen, maar den mond opeengeperst van vastberadenheid. Hij neemt de sidderende dieren bij de teugels, spreekt hen zoete woorden toe, krievelt hen boven den neus en weet hen te bedwingen.

Tot den voerman schreeuwt hij, zoodat het ons goed aan het harte doet :

— As jen nog eens slaot, krigt ge van mi op jen mule !

Zachtjes schuiven wij nu voorbij en, als bij een afgesproken teeken, gaan de hoeden van ons vijven af en groeten wij den braven werkman.

In 't voorbijrijden en, terwijl hij zich naar de versnelling bukt, werpt Edouard een strengen blik naar den verbouwereerden voerman en roept hem zijn geliefkoosd woord toe :

— Zeevereer !

Langs de banen ziet men zoowat van alles en onze woordenschat wordt verrijkt met vele folkloristische uitdrukkingen.

Ik keer me om en vraag aan Mon :

— Wat zegt ge daarvan, Mon ? Gij die van Seeverghem zijt. Doe hem dit maar eens achterna !

— Rijd maar door, schreeuwt Mon terug. Ik scheur van den honger.

De zon heeft al haar sluiers bijgehaald en ingewikkeld als een mommie, zinkt ze in de diepte. Het Westen is beneveld. Stil kijkt de avond naar den warmen dag en kust zacht zijn moede oogen toe.

Wij zijn te Kortrijk.

In 't Noordsch Gasthof konden wij, en dan alleen nog als oude cliënten, een plaats vinden. Later vernamen wij dat overal de hôtels bezet waren. Engelschen en Hollanders, die 't front bezoeken, leggen ook te Kortrijk aan en Franschmans zijn hier altijd in grooten getale.

In den avond, na een stevigen maaltijd, konden wij in de stad nog

wat rondkuieren, de Hallen bezien en de Bruulpoorten, en even in de St-Maartenskerk binnen loopen.

Geo, die zeer mystiek is aangelegd, heeft een zwak voor St-Maarten. De nobele geste van den H. Martinus, die zijn breeden mantel halve doorsneed, en de eene helft aan een van kou verkleumden bedelaar gaf, stemt hem zeer sympathiek tegenover dezen Sint. Echter is hij van oordeel dat St-Maarten misschien beter had gedaan den mantel niet te schenden. Met de andere helft kon hij toch niets meer doen en waarschijnlijk zal hij dan, bij zijn tehuiskomst, nog een standje van zijn moeder hebben opgelopen, wat Geo's harte met compassie vervult, want hij, die veel van zijn moeder houdt, kan moeilijk het verdriet van een oudje verdragen.

't Was duister geworden. Van de gebouwen merkten wij niet veel meer dan een massalen klomp.

Achter het met klimop begroeide Belfort zagen wij het witte monument aan de gesneuvelden opgericht, werk van beeldhouwer Godfried De Vreese, dat grootsch is aangelegd en vinnig tegen het sombere gebouw profileert.

Wij slenteren verder langs de Leie, die de Engelschen de: «Golden River» noemen, maar als het de bedoeling in Engeland is verachting voor het goud te betoonen dan konden zij er niet beter in slagen dan het edele metaal te toetsen aan Vlaanderens rivier. Zij loopt daar te Kortrijk, tusschen de huizen, als een openliggende riool. Edouard was er gansch van streek van en neuriede het liedje :

«Laat het Schijn maar stinken.

't Is voor 't vaderland !»

Geo vooral werd er humeurig van en zeide dat hij verkoos gekruist en genageld te worden aan een rozenboom, dan hier den avond door te brengen aan de welriekende boorden van 't Kortrijksch water. Hij weigerde dan ook een stap verder met ons te gaan en trapte het naar het midden der stad af.

In het hotel teruggekeerd, zagen wij dat hij er zeer bekommerd uitzag en onmiddellijk wilde hij zich overtuigen of, boven in de slaapkamer, het waschwat verwant was met het inktkleurige vocht dat hij in de Leie geroken had. Het viel meê. Het water was rein, helder en reukloos.

Gerust kon hij zich te slapen leggen.

Het was een kamer, met twee bedden, van reusachtige afmeting, men kon er zonder overdrijven een bioscoop inrichten en het duurde een geruimen tijd om den afstand van het bed naar de vensters af te leggen.

Daar er gebrek aan kamers was, werd er overeen gekomen dat ik er een zou deelen met Geo.

Dat scheen den jongen verdacht, want hij wist dat ik, voor het slapengaan, nog wat rondscharrel en een onweerstaanbaren lust

gevoel om den boel het onderst boven te gooien. Maar «faute de grives on mange des merles.»

Voor hij naar bed ging onderzocht hij den inhoud der waterkannen en scheen maar half tevreden toen hij bemerkte dat er slechts vier kruiken gevuld waren.

— Maar half water genoeg ! bromde hij.

— Toch vier katten, zei ik, twee voor elk, 't is ruim voldoende.

— Ik zeg maar half genoeg, morde hij nog.

— Wat zijt ge van zin, Geo ?

Maar Geo smeedt zich op zijn bed met zulk geweld dat ik vast meende dat hij er dwars door ging. Hierop draaide hij het licht af.

— Hé ! Hé ! riep ik, denkt ge dat ik geen licht noodig heb.

— Ik heb vaak ! grolde Geo en ik hoorde hoe hij zich neervlijde op 't hagelblanke kussen en «slaap wel» zei.

Ik draaide 't licht weer op, hij weer uit, tot ik hem mijn hoofdkussen naar het hoofd gooide en verplicht was in het donker te scharrelen.

Ik legde me wat uit het raam, keek naar het groote, verlaten statieplein, hoorde een trein, met gefluit en gestamp van ijzer en gerammel van kettingen binnenstroomen en de machine blazen en hijgen. In de lucht pinkten duizenden sterren, 't was rustig in den hemel zooals op aarde.

'k Zocht naar mijn kussen, en kroop in de kevie.

— Slaap wel, Geo, zei ik.

Geo snorkte, de gelukkige !

*

* *

't Was vijf uur in den morgen. 'k Werd wakker bij 't gedruisch dat Geo maakte, toen hij het raam dichtgooide.

— 't Regent ! riep hij, en daarop declameerde hij met holle stem :

«Il pleure dans mon cœur,

Comme il pleut sur la ville».

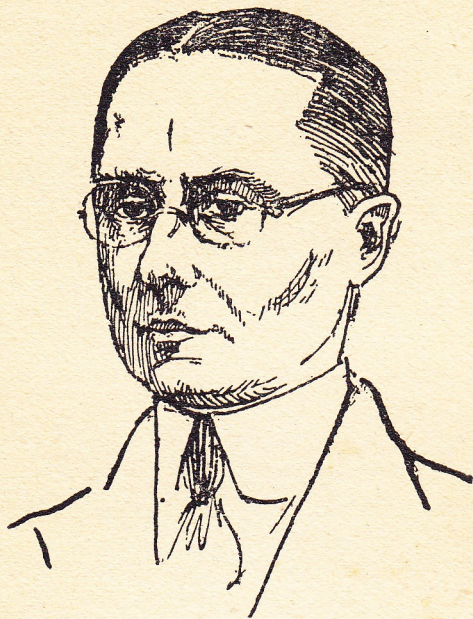
— Geo, zei ik zoo, als je stil bent, trakteer ik met pralines.

Hij antwoordde niet. Hij stelde zich voor de lampetkom in een wit mouwloos hemd, dat tot aan zijn knieën reikte, de voeten in een paar versleten schoenen en hij begon de voorbereidselen tot zijn schoonmaak.

Al de bewegingen van Geo zijn bruusk. Hij kan geen deur sluiten, maar moet ze toegooien evenals de ramen. Op en af een trap loopen doet hij met de snelheid en 't lawaai van een koppel paarden. Als hij aan een huisdeur belt, dan is er altijd kans dat de trekker in zijn hand blijft en wanneer hij spreekt, doet hij het met de luidruchtigheid van een landman die iemand naar het andere einde van den akker toeschreeuwt.

Zijn moeder weet over hem heel wat te vertellen. Geo slaapt op

het tweede verdiep. Klok vijf hoort zij hem opstaan en dan zijn de rust en de stilte in huis verdreven. Met een waai en een draai rammelt hij het venster dicht ; de deur zijner slaapkamer wordt met een wringen en loteren der kruk opengerukt. Hierop dondert Geo naar beneden, bolt het studio binnen en kotert de kachel op of hij tien locomotieven onder stoom moet brengen. Daarna laveert hij de badkamer in, schrobt en wast zich en plonst in 't water met de zachtheid van een nijlpaard. Degelijk afgewreven, loopt hij over en weder,rammelt in de schuiven, smijt borstel en kammen op het blad der waschtafel of hij het voor prijs doet. Als zijn haar netjes in de

Geo de la Violette

streep is getrokken gaat hij aan 't zingen en dreunt verzen op met een stem als die van een gazetverkooper. Sonnetten en Alexandrijnen flapt hij eruit met de kracht eener bazuin. En dit spektakel herhaalt zich iederen dag. De geburen hebben de politie eens op dien weerwolf afgezonden, sindsdien dagteekent zijn antipathie voor al de bewakers van de openbare rust...

Het mag als een sterke tegenstelling gelden dat deze dravende, lawaaierige jongen het zachtste en edelmoedigste hart bezit dat ooit in een mensch geklopt heeft. Wanneer men weet dat hij als een heel, heel klein jongetje paardje reed op de knie van Dichter Victor dela Montagne, die ook met hem sleurde langs bosch en wegel en hem

de schoonheden van Gods lieve natuur aanwees, zal men gereedelijk snappen dat hij den zachten kant van dezen schoonen dichter heeft. Hij is beschaafd en zachtzinnig tot in de toppen van zijn nagels. Nooit zal men van hem een vloek of geriskeerd woord, een vulgaire uitdrukking hooren. Nooit zal hij zich, tegenover anderen, hooghartig of indringerig aanstellen. In beleefdheid kent hij zijn weergade niet. Hij was menigmaal mijn compagnon op reis. 't Gebeurt wel eens dat de voor mijn hoofd te groote hoed door het schokken van de auto of door mijn stap, dieper dan het noodig is, naar mijn ooren zakt. Ik zet dan steeds den moedwillige op zijn plaats met een beweging van iemand die een bekende groet. Geo ontdekt zich dan op zijn beurt, om mijn ingebeelden vriend eer te bewijzen. Zoo heb ik hem menigmaal opzettelijk beet gehad tot hij vol verbazing vroeg of ik kennis heb met de helft der bewoners van onzen aardbol.

Om iemand ter wille te zijn loopt hij zich de zolen van zijn schoenen en de kellners en bedienden in hotel of restaurant bedient hij van een rijke fooi.

In zijn jeugd liep hij met een haarbos tot op zijn schouders, zoodat men hem achternakeek als een wonderdier. Als kind liep hij de tentoonstellingen van allerhande soort af en liet zich alle mogelijke prospecti en reclamen in de hand duwen tot hij de volledigste verzameling bezat van de speciale literatuur van allen handel en van iedere nijverheid, vanaf de Axaboter tot de nieuwste uitvindingen van de T. S. F.. In zijn vaderhuis lag er een gansche kamer van die bombastieke lees oefeningen vol, tot hij tot het besef kwam dat dit alles prullewerk was en de massa papier naar de kachel verwees tot de schouw opgepropt zat met roet en gansch het huis vol rook stond. Toen verzamelde hij al de verschenen werken over Pooltochten, kende de pionniers der ijsstreken met naam en voornaam. Toen hij dit ook beu was ontpopte hij zich als een mystieker en schreef in Nederlandsche en Vlaamsche kranten volle bladzijden over theosofie. Zoo werd hij tot een erudit, tehuis in de Europeesche literatuur, beladen met een ongekende weelde van schoonheidsvoelen... Hij is zoowel in de oude als in de nieuwe literatuur ingewijd, overrompelt u met geestige citaties, en eigenaardige persoonlijke opmerkingen, tapt moppen tot ge er zelf den adem bij verliest. De uitnemende criticus Urbain van de Voorde schreef onlangs dat Geo voor een Vlaming een zeldzaam - zuivere taal schrijft. Urbain van de Voorde zal het wel bij het rechte eind hebben. Maar ik die Geo zeer intiem ken, weet hoe die schoonheid uit zijn Olla Podrida is geboren, hoe makkelijk ook hij 't blanke papier volkrabt. «Blanke papier», ik weet het, is een geijkte manier van zeggen ; maar voor Geo is alle papier «blanke papier», met paarschen inkt — hij gebruikt nooit andere, want het materiaal waarmede hij zijn kunst

voortbrengt moet de kleuren van «hoogen adel» hebben — klast hij alles vol wat beschrijfbaar is als : de ommezijde van rouwbrieven, omgedraaide enveloppen, circulaires, de onbedrukte zijde van koekjesdoozen, tot koffiezakken toe. Als nu zijn epistel op 't papier staat, herleest hij het, schrappt, kuischt, verbetert, voegt bij, veegt weer uit, loopt met zijn woorden langs draden links, rechts, onder, boven, als een spin op haar web. 't Wordt een mooi labyrint, een met allerlei kruiden bewassen meertje, een kerkhof tijdens den grooten oorlog, één violette melkweg. Ik geef het u in acht dagen te ontcijferen ! Handen en kantoorfrak zijn bemorst en gebeurt het dat een vlieg op zijn voorhoofd komt zitten, dan geeft hij haar een veeg met zijn beïnkte hand dat een staartster zichtbaar komt op de deur van zijn hersenhemel. Neem nooit van hem een portepenne in handen wilt ge niet voor een eindelooze reeks van dagen geverfd zijn. Vergeenoegd brommend beziet hij zijn poespas, zet zich voor zijn schrijfmachien en draaft er op los als een koerspaard. Het klettert en ramelt en holt als een ijzeren bal over steenen trappen. Ik heb hem reeds meermalen aangeraden mede te doen aan een internationalen wedstrijd voor machienschrift ; wis en zeker werd hij wereldkampioen.

In het Algemeen Handelsblad noemde men hem, bij gelegenheid eener kritiek over een zijner werken : een «chic»...Haagsch edelman ! Geo heeft zich toen zijn kaakbeenderen moe gelachen. «Haagsch niet, riep hij maar edelman wel». Hij beweert inderdaad langs moederzijde af te stammen van de Fouchecourt's, en van grootvaderskant van de la Violette's, twee oude Fransche families, waarvan een paar leden, tijdens de groote Moerlameye te Parijs, in 1793, op de Grèveplaats een hoofd kleiner werden gemaakt. Ondanks dit vermeend druppeltje Fransch bloed is hij, van huize uit, een volbloed Vlaamschgezinde, iemand die van op de schoolbanken vocht om 't Vlaamsche volksbestaan. Hij dweept met Vondel, Karel van de Woestyne, de Vlaschaard van Stijn Streuvels, enz. ; met schilders als Permeke, Fritz van den Berghe, Gustaaf De Smet, Jespers, e.a. Zijn home is ingericht als een model van moderne kunst en zijn rijke bibliotheek zit stampvol werken van alle moderne schrijvers, hoofdzakelijk Nederlandsche en Fransche. Zijn gezonde kijk op wereldtoestanden en wereldkunst maakt hem tot een evenwichtig mensch.

Dit is in weinige woorden, het portret van een onzer reisgenooten, waarmede ik de eer had dezelfde kamer te beslapen en wiens «lever» ik thans bijwoonde. Opstaand had Geo zijn twee handen in zijn geweldig grooten haarbos, die gewoonlijk plat tegen zijn slapen ligt, gestoken. Zijn haar stond recht omhoog als bij iemand die grooten schrik heeft en zijn «haren voelt te berge rijzen». Nu begon hij den tandenborstel in een glas te rommelen, in een doosje tand-

pasta te wrijven en stak hem in zijn mond, waar hij grooten kuisch hield men dezelfde energie als een werkvrouw des Zaterdag de straatsteenen wrijft. Hij smeedt zijn kop van links naar rechts, de borstel vloog van den eenen kant naar den ander, het been sloeg tegen zijn tanden met een geklapper van hard tegen hard. Zijn haar danste een cake-walk, wipte op-en-af. 't Was een onzinnige gymnastieke oefening, die gansch zijn lichaam deed trillen, schokken, wippen. En altijd wreef de borstel van links naar rechts, van onder naar boven, kwam al eens bij vergissing in zijn keel terecht, zoodat hij hetzelfde gebrul en geloei uitstiet als een koe die des avonds van de weide naar den stal wil, een eindelijk vervaarlijk gebalk.

— Zeg eens Geo, Geootje, riep ik verbolgen, kan je al dat lawaai en die oefeningen niet op de statieplek doen.

'k Hoorde, tusschen ivoorgekletter in, hem antwoorden :

— 'k Durf niet. Bang voor de politie !

— Is dat nu een uur om de menschen uit hun slaap te halen.

— Gij zijt geen «menschen», zei hij, maar mijn kameraad. 't Is al vijf uur.

— Ik sta niet vóór zeven op.

— Moet ge weten. Voor mij is het hoog tijd.

Ik haalde koleirig de deken over mijn schouders, draaide me om en trachtte te slapen. Goeden morgen ! Het gerucht verdubbelde. Het was een waterval die met kracht gespoten werd uit den mond in de waschkom. Een gegorgel waar dat van den nachtegaal bij verbleekt.

— Geo ! Schaam je voor de geburen !

— Ik heb geen geburen. 'k Woon bij mijn moeder. Pousch ! sjiiep ! klets. Gorrere. Gorregorre gorre ! Peutsch !

«Mijn moeder is een heilige vrouw», deklameerde hij tusschen in.

— Hou je nu toch wat stil, Geo, ge doet gelijk een zeeleeuw in onzen Dierentuin !

Hij gorgelde iets als van «kan me niet schelen, zoo'n glibberig beest», sjiapte, krochte, spuwde voort tot het water uit zijn en mijn karaf tot den laatsten druppel, opgezogen en uitgespuwd was.

Toen werd het plots zeer stil.

Een stilte die nog ergers vooraf ging. Ik voelde het wel dat ik nog mijn slaap niet voortzetten zou.

Met zijn kapotte schoenen stapte hij door de kamer en begon te bellen of hij in een kazerne een regiment moest in 't harnas jagen. En daarbij gilte hij een vers uit Vondel's «Lucifer» :

«Zoo stijgh de trappen op, ô allerbraefste Helt».

— «Monsieur désire» ? vroeg een geruimen tijd later, een zachte stem aan de deur.

— Warm water, gij, hemelkind !

— Win gaan er veure zorge, mynherre. Et een letje patientie !

— O, hemelsche sprake ! riep Geo. Hoor je dat, mijn vriend.
't West-Vlaamsch, de taal van Gezelle, van Verriest, van Rodenbach.

«De Vlaamsche taal

Is wonderzoet

Wanneer men haar geen geweld en doet».

En dat meisje sprak gister geen Vlaamsch, kon geen Vlaamsch. Waarom hebt ge haar dan in 't Fransch toegesproken ? donderde hij mij toe.

— Zut ! zei ik, terwijl de koorts van woede nog hooger in mijn kop steeg, zoo'n woestaard ! Was dat nu een stem voor een ordentlijk mensch ? Ik zal Edouard voorstellen haar voor claxon te gebruiken. En dan die schoenen die klonken als cementen blokken en zijn ongepermitteerde bloote beenen, waar het haar op stond zoo zwart en zoo dicht als bij 'n duivel.

Geo kreeg zijn water, zeepte zich in dat het schuimvlokke, blies nu en dan eens zijn neus uit dat het schuim den helderen spiegel beplekte en beplekte.

Had hij hierbij nog gezwegen, maar zijn tong hing als een ratel in zijn bezeepten mond. Onder het inzeepen Lucifereerde hij verder :

«Ick wil op een karos van wolcken, hoogh en snel,
Gevoert door lucht en licht, met blixemstrael en donder,
Verbrijzelen tot stof, wat boven, of van onder
Zich tegen ons verzet, alwaer 't den veldheer zelf».

Nu was 't even stiller geworden. Ik hoorde de Gillette over zijn huid krabben en doezelde in. Morpheus hield mij nog maar met één arm vast of daar werd ik nogmaal opgeschrikt.

Geo waschte zich. Hij stak zijn wilden kop met haar en vleesch in de waschkom en 't water spoot er uit en er over, liep over de lavabo, kletste in geuten en tooten langs de schuiven op den grond.

Hij vulde een tweede maal de kom met hetzelfde resultaat, de rest van het water ving hij met de spons op en liet het over zijn hals stroelen of het plasregende.

Dit spelletje werd juist zoo dikwerf hernieuwd tot het water uit de vier kruiken op den grond lag.

Ik zei niets, maar dacht met angst aan het plafond onder ons, in de eetkamer, en ik vroeg me af waarmede ik me wasschen moest.

Toen 't water op was en 't wasschen gedaan nam Geo uit zijn reiszak een grauwe spons, bukte zich en begon het geklaste water op te vangen en in den emmer uit te nijpen. Intusschen pruttelde hij op de ongerieflijkheid van de hotels en wees er op dat hij het bij zijn moeder toch wat gemakkelijker had in een ruim bad vol lauw water en kraantjes die hem ten overvloede alles bezorgden om zich behoorlijk te reinigen.

Nu roerde er weder niets. Ik keek Geo aan en proestte het uit van lachen. 'k Zag hoe hij, met een op een lucifertje opgedraaide vlok

watte, zijn oor aan 't zuiveren was. Hij deed het zorgvuldig. Zijn hoofd was halverwege naar de hoogte gekeerd, zijn mond stond wagenwijd open en voorzichtig draaide hij het stokske rond, koterde open-af en herbegon het spel langs de andere zijde. Ik had een kanon willen bezitten om het plots te laten losdonderen om dien mond met een knak te zien sluiten en het hoofd rechtstandig zijn positie te hernemen.. Die kerel had mij al zooveel geërgerd dat ik hem gaarne zijn stuivers zou hebben gewisseld. 't Bleef gelukkig bij mijn begeerte ! Mijn onbedaarlijk lachen raakte hem niet, 't kon hem op het oogenblik niet schelen wat ik deed of liet. Methodisch zette hij zijn kuisch voort.

Nu begon Geo orde te brengen in den chaos van zijn haarbos. Hij draaide 't licht op en kamde zich gedurende een kwartier, trok een prachtige streep te midden van zijn kop en legde daar bezijden zijn zwarte lokken neer in een glimmende, ebbenhouten rondheid. Met een stick pommade klopte hij er boven op, en herhaalde het schoone geluid van een plafonneur met zijn truweel op een plaasteren muur. Hierop haalde hij een ouden, vilten hoed te voorschijn, een echten Borsalino, met breede boorden, zette dezen voorzichtig op zijn pommadekop om het haar goed plat te houden en begon zich aan te kleeden.

't Sloeg zeven uur. Twee uren waren verlopen. Geo was kant en klaar, stond daar in zijn grijs pakje als komend uit een doosje, rook als een bloem, bracht mij een morgengroet, trok het kussen van onder mijn hoofd en schold me voor luiaard uit.

Met de meeste gediensigheid belde hij om een paar kruiken koud en een potje warm water, haalde en sleurde alles bij de waschtafel, goot zelf het water in de kom en maakte toen een saluut dat een prins hem mocht benijden.

— En nu, salut ! zooals Blutske zegt in «Herbergprinses», riep hij. Amuseer u wel, ouwe jongen.

Geo was weg. 'k Hoorde hem nog wat in de trapzaal scharrelen, iets tegen mijn deur gooien en dan met wild gestommel naar beneden donderen, uitgalmend :

«Hier treet hij voor den dagh !»

Dit was Geo's ontwaken, dat met het «Lever» van Louis XIV niets gemeens had. Ik moest het 't vrouwtje uit Avelghem nazeggen :

— Al wierd ik duust 'tjoar, 'k hen vergete het nooit, mynherre.

Toen ik geschoren en gewasschen was, en de deur opentrok om mijn schoenen te halen, vond ik er niets anders dan een paar kinderschoentjes.

Mon en Edouard en Raf stonden aan de deur van hun kamers, ieder men één bottien in hun hand. 't Was gruwelijk wat ik daar hooren moest. Alles kwam echter te rechte. Men had onze schoenen

op de trap gevonden. Mijn vrienden wierpen hun deur toe, grommelend :

— Flauwe vent.

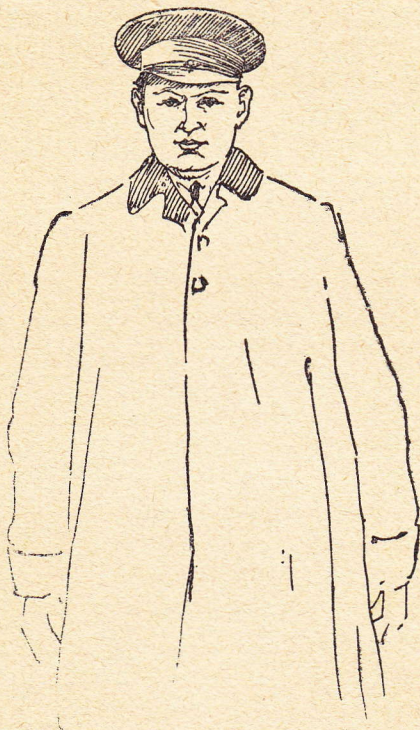
Aan de koffietafel werd ik dan nog door iedereen uitgescholden, als zijnde de dader van dat ongeoorloofde lawaai.

— 't Was juist of ze heel 't kot afbraken, zei Mon. Ge moest beschaamd zijn. En ten naasten keer kunt ge van mijn schoenen blijven.

Ik keek den artist aan of ik het te Keulen hoorde donderen en zag toen naar Geo.

Geo zei niks, las in een ouwe gazet het jongste nieuws en dronk en at met het geruste geweten van een onschuldige.

Die valschaard !

LODE OPDEBEEK

OP REIS IN VLAANDEREN

Menschen. Dieren. Steden. Dorpen. De Zee.

Pentteekeningen van Edmond Van Offel.

TWEEDE UITGAVE

L. OPDEBEEK .— UITGEVER — ANTWERPEN
1930

Inhoudstafel.

	Blz.
Van Brussel naar De Panne	5
Van De Panne naar Ieper	13
Ieper	19
In 't land van Brugge	28
Lisseweghe's toren	38
Knocke	40
Een plezierreisje met muziek	53
Naar Audenaerde	59
Naar Kortrijk en verder	73
Het herstelde Ieper	87
Langs de wegen	97
Een beroerde nacht	104
Varkenskermis	112
Panem et Circenses	126
Terug aan Zee	129
Huistoe	138